PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

DOLNY ŚLĄSK

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

FUNDUSZE EUROPEJSKIE – DLA ROZWOJU DOLNEGO ŚLĄSKA | EUROPEAN FUNDS FOR THE DEVELOPMENT OF LOWER SILESIA

GIACOMO PUCCINI

TURANDOT

OPERA WROCŁAWSKA ✣ CZERWIEC 2010

TAURON
POLSKA ENERGIA

TAURON XI LETNI FESTIWAL OPEROWY
TAURON XI SUMMER OPERA FESTIVAL

Megawidowisko *Turandot* zostało zrealizowane dzięki wsparciu Budżetu Województwa Dolnośląskiego i Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013, a także przy pomocy środków otrzymanych z Miasta Wrocławia i od Sponsorów.

Megaproduction *Turandot* has been financed with Budget of Lower Silesia and the European Union as part of the European Regional Development Fund as part of the Regional Operational Program for Lower Silesia Voivodship in 2007-2013, and from funds granted by the City of Wrocław and Sponsors for the event.

OPERA WROCŁAWSKA

INSTYTUCJA KULTURY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
WSPÓŁPROWADZONA PRZEZ MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

EWA MICHNIK
DYREKTOR NACZELNY I ARTYSTYCZNY

TURANDOT

GIACOMO PUCCINI

SUPERWIDOWISKO OPEROWE POD HONOROWYM PATRONATEM MARSZAŁKA WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

OPERA MEGAPRODUCTION UNDER THE HONORARY PATRONAGE OF MARSHAL OF LOWER SILESIA

STADION OLIMPIJSKI, WROCŁAW | OLYMPIC STADIUM, WROCŁAW

OPERA W 3 AKTACH | OPERA IN 3 ACTS

LIBRETTO - GIUSEPPE ADAMI, RENATO SIMONI WG | ACCORDING TO CARLO GOZZI

MEDIOLAN, 1926 - PRAPREMIERA | PREVIEW
WARSZAWA, 1932 - PREMIERA POLSKA | POLISH PREMIERE

PREMIERA | PREMIERE

PT | FR	18 VI 2010*	21:00
SO | SA	19 VI 2010*	21:00
ND | SU	20 VI 2010*	21:00

* SPEKTAKL Z GWIAZDĄ | PERFORMANCE WITH GUEST STAR

CZAS TRWANIA SPEKTAKLU | DURATION: 180 MIN.
1 PRZERWA | 1 INTERVAL (45 MIN.)

TŁUMACZENIE LIBRETTA NA TABLICY ŚWIETLNEJ
LIBRETTO TRANSLATION ON PROJECTION SCREEN - KRYSTYNA CHUDOWOLSKA

WYKONANIA ODBYWAJĄ SIĘ ZA ZGODĄ G.RICORDI & CO. GMBH
HAND IN GLOVE WITH G.RICORDI & CO. GMBH

SPEKTAKL W KOPRODUKCJI Z TEATREM WIELKIM IM. STANISŁAWA MONIUSZKI W POZNANIU, PRZY WSPÓŁPRACY Z KIELECKIM TEATREM TAŃCA
TEATR WIELKI IM. STANISŁAWA MONIUSZKI IN POZNAN'S CO-PRODUCTION WITH KIELECKI TEATR TAŃCA COOPERATION

TAURON XI LETNI FESTIWAL OPEROWY
TAURON XI SUMMER OPERA FESTIVAL

realizatorzy

Producers

REALIZATORZY | PRODUCERS

TOMASZ SZREDER
KIEROWNICTWO MUZYCZNE, DYRYGENT | MUSIC DIRECTION, CONDUCTOR

MICHAŁ ZNANIECKI
REŻYSERIA I SCENOGRAFIA | DIRECTION AND SET DESIGN

ELŻBIETA SZLUFIK-PAŃTAK, GRZEGORZ PAŃTAK
CHOREOGRAFIA | CHOREOGRAPHY

BOGUMIŁ PALEWICZ
REŻYSERIA ŚWIATEŁ | LIGHTING DESIGN

ANNA GRABOWSKA-BORYS
PRZYGOTOWANIE CHÓRU | CHORUS MASTER

WOJCIECH SIUDMAK
PLAKAT | POSTER

BASSEM AKIKI
ASYSTENT DYRYGENTA | ASSISTANT CONDUCTOR
PRZYGOTOWANIE CHÓRU DZIECIĘCEGO | CHILDREN'S CHORUS MASTER

ZOFIA DOWJAT
ASYSTENT REŻYSERA I SCENOGRAFA | ASSISTANT DIRECTOR AND SET DESIGNER

HANNA MARASZ
ASYSTENT REŻYSERA | ASSISTANT DIRECTOR

CZESŁAW PIETRZAK
KOSTIUMY - ASYSTENT | COSTUME - ASSISTANT

MONIKA TROPPER
ASYSTENT KIEROWNIKA CHÓRU | ASSISTANT CHORUS MASTER

JUSTYNA SKOCZEK, OLESYA TUTOVA
KOREPETYTORZY SOLISTÓW | SOLOISTS' COACHES

DANIEL CHRUSZCZ
PROJEKCJE MULTIMEDIALNE | MULTIMEDIA PROJECTIONS

ADAM FRONTCZAK, JULIAN ŻYCHOWICZ
INSPICJENT | DEPUTY STAGE MANAGER

obsada

Cast

OBSADA | CAST

TURANDOT
EVGENYIA KUZNETSOVA
GEORGINA LUKACS**
JOLANTA ŻMURKO

LIU
JANA DOLEZILKOVA**
ANNA LICHOROWICZ

KALAF | CALÂF
LUIS CHAPA**
DAVID RIGHESCHI**

TIMUR
WOJCIECH ŚMIŁEK*
PIOTR WOŁOSZ
RADOSŁAW ŻUKOWSKI

CESARZ | EMPEROR
ANDRZEJ KALININ
RAFAŁ MAJZNER

PING
WOJCIECH DYNGOSZ*
JACEK JASKUŁA

PONG
ŁUKASZ GAJ
ANDRZEJ KALININ

PANG
RAFAŁ MAJZNER
ALEKSANDER ZUCHOWICZ

MANDARYN | MANDARIN
JAROSŁAW BODAKOWSKI
MARCELLO SAN MARTIN

SOLIŚCI, ORKIESTRA, CHÓR, CHÓR DZIECIĘCY I BALET OPERY WROCŁAWSKIEJ
SOLOISTS, ORCHESTRA, CHORUS, CHILDREN CHORUS AND BALLET OF WROCŁAW OPERA

ZESPÓŁ KIELECKIEGO TEATRU TAŃCA | KIELECKI TEATR TAŃCA COMPANY

STATYŚCI | SUPERNUMERARIES

* GOŚCINNIE | GUEST
** GOŚĆ SPECJALNY | SPECIAL GUEST

DYREKCJA ZASTRZEGA SOBIE PRAWO DO ZMIAN W OBSADACH
THE CURRENT CAST IS SUBJECT TO CHANGE

MAREK ŁAPIŃSKI

MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

MARSHAL OF LOWER SILESIA

DOLNY ŚLĄSK

PATRONAT HONOROWY MARSZAŁKA WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Szanowna Pani Dyrektor,

Jestem zaszczycony propozycją objęcia honorowym patronatem superprodukcji operowej *Turandot*, która odbędzie się w dniach 18-20 czerwca 2010 roku i przyjmuję ją z największą przyjemnością.

W świadomości widzów krajowych i zagranicznych Opera Wrocławska szczyci się jedną z najciekawszych scen operowych w Polsce. Jestem przekonany, że to niezwykłe widowisko zakończy się pełnym sukcesem i przyczyni się do promocji Województwa Dolnośląskiego.

Korzystając z okazji pragnę złożyć najserdeczniejsze życzenia wszelkiej pomyślności oraz wielu sukcesów przy realizacji tego niezwykle ciekawego przedsięwzięcia.

Z poważaniem
Marek Łapiński
Marszałek Województwa Dolnośląskiego

Dear Madam,

I am honoured to be able to take honorary patronage over the opera performance *Turandot*, which will be staged between 18 and 20 June 2010, and I accept it with great pleasure.

In the opinion of Polish and foreign viewers the Wroclaw Opera is one of the most interesting opera scenes in Poland. I am convinced that this unusual performance will be a great success and will contribute to the promotion of the Dolnośląskie Province.

I would like to take this opportunity and wish you all the best and many years of success with the staging of this tremendously engaging project.

Yours faithfully,
Marek Łapiński
Marshal of Lower Silesia

ISTOTĄ TEATRU JEST KONFLIKT – SŁOWO OD REŻYSERA

THE ESSENCE OF THEATRE LIES IN CONFLICT – WORD OF THE DIRECTOR

MICHAŁ ZNANIECKI

Zawsze uważałem, że *Turandot* należałoby zakończyć z momentem śmierci Liu. Daje to operze Pucciniego i jej bohaterom wymiar ludzki. Psychologicznie uzasadniony. Mniej stylizowany. Jednak realizując spektakl na ogromnej przestrzeni nie można bawić się w takie niuanse, zwłaszcza że finał, dokomponowany przez Franca Alfano, nadaje się doskonale do wielkiego widowiska plenerowego. Publiczność ma wrażenie, że ogląda wielkie show.

Elementem podstawowym mojej inscenizacji jest postać księżniczki Turandot, której płaszcz stanowi część Muru Chińskiego. To ona jest murem, bo jest instytucją, a nie osobą. Linie stadionu jako konstrukcji architektonicznej zainspirowały mnie do zbudowania spirali owego muru, a część murawy będzie rozjaśniona liniami świetlnymi, tak jakby były to naczynia krwionośne naszej bohaterki.

Zbudowałem świat, miasto, postaci przerysowane, skamieniałe. Otwarta przestrzeń, w której rozgrywa się spektakl, pozwala na skonstruowanie takiego niezwykłego miasta. Dyktatura Turandot wyssała z mieszkańców Pekinu resztki wiary i miłości, resztki kolorów i marzeń. Każdy, kto dotknął księżniczki, skamienieje, jeśli nie odgadnie zagadek. Kalaf, Liu, Timur znaleźli się w tym skamieniałym, wymarłym Pekinie z zupełnie innym bagażem emocji. Czy Kalafowi uda się zarazić wszystkich swoim entuzjazmem, szaleństwem, ogniem?

W tej operze dokonują się niezwykle ciekawe zwroty akcji. Puccini bawi się tym doskonale, jak prawdziwy scenarzysta z Hollywood. Kiedy spodziewamy się, że Turandot zakochała się, odkrywamy, że użyła podstępu. Kiedy oczekujemy, że po odkryciu zagadek nastąpi happy end, Kalaf proponuje nową zagadkę, która rozpoczyna kolejną grę, a angażuje się w nią całe miasto. Najsłabsza Liu okazuje się w rzeczywistości najsilniejsza i zdolna do największych poświęceń. Kiedy czekamy na cios, przychodzi słowo *miłość*. Pod względem konstrukcyjnym jest to dzieło genialne! Odkrywanie tych napięć i zawieszeń akcji jest ciekawsze niż szukanie prawdy psychologicznej w samych bohaterach. Ja zresztą w każdym utworze szukam przeciwieństw, bo istotą teatru jest konflikt. Bez konfliktu nie zbuduje się trzymającego w napięciu spektaklu.

Redakcja: Jacek Marczyński

I have always believed that Liu's death should be the final scene of *Turandot*, as it would make this work and its characters more human. Ending the opera in this way would be psychologically justified, with lesser focus on stylisations. On the other hand, when you want to stage a production in large open-air venues you cannot go into such details, particularly because the finale, composed by Franco Alfano, perfectly suits big open-air performances. The audience gets the impression of watching a great show.

The character of princess Turandot is central to my production. Her cloak becomes part of the Great Wall of China, for she is the wall, more of an institution than a person. The architectural outline of the stadium inspired me to build a spiral construction that will represent the Chinese wall. There will be light lines across certain areas of the pitch to create a pattern resembling Turandot's blood vessels.

I have deliberately overdrawn the world, the city and the characters and made them look petrified. The open space where the production is staged allows the construction of a strange city like this. Turandot's tyranny has drained the last drops of hope, love, colours and dreams from the people of Beijing. Everyone who touches the princess will turn into stone if they fail to answer the riddles. Calaf, Liu and Timur bring utterly different emotions to the dead and petrified Beijing. Will Calaf be able to spread his enthusiasm, passion and internal fire to everyone?

The opera is laced with really interesting twists of action. Puccini plays with it as if he were a true Hollywood screenwriter. When we begin to think that Turandot falls in love, we find that she is in fact being deceitful. When all the riddles are finally solved, and we are waiting for a happy ending, Calaf comes up with a new riddle, only to begin another game, in which the whole city will be entangled. The seemingly weakest Liu proves to be the strongest and capable of the ultimate sacrifice. The word *love* is spoken exactly when we expect the blow. This opera is a masterpiece in terms of structure! It is much more fascinating to discover the moments of tension and suspense than to look for psychological truth in the characters themselves. As a matter of fact, I look for contrasts in every work, as for me conflict is the very essence of theatre. With no conflict there is nothing to really electrify the audience.

Edited by: Jacek Marczyński

Rycina chińska | Chinese print | 1620-1650

MIŁOŚĆ UDERZA NAGLE JAK SPADAJĄCY METEORYT
LOVE CAN FALL ON PEOPLE SUDDENLY LIKE A METEORITE

JACEK MARCZYŃSKI

Ciągle myślę o Turandot – zanotował Giacomo Puccini w 1923 roku. – *Godzina za godziną, minuta za minutą. Wszystko, co dotąd napisałem, całą moją muzykę odbieram jak żart, który wcale mnie nie bawi. Czy to dobry znak? Mam nadzieję, że tak.* Praca nie była jednak łatwa, kompozytor przechodził huśtawkę nastrojów: od euforii do całkowitego zwątpienia. Potem musiał podjąć walkę z okrutnym losem. Niestety, przegrał, nie ukończywszy *Turandot*.

W 1919 roku, w kilka miesięcy po skomponowaniu ostatniego ogniwa *Tryptyku*, Puccini zaczął szukać pomysłu na kolejne dzieło. Nawiązał kontakt z dramaturgiem i krytykiem teatralnym, Renato Simonim, a potem zaproponował mu jako partnera Giuseppe Adamiego, który wcześniej dostarczył tekst *Jaskółki* oraz *Płaszcza* z *Tryptyku*. Pierwszym pomysłem nowej spółki była *Fanny* oparta na powieści *Oliver Twist* Dickensa, ale ten projekt kompozytor odrzucił. Za to drugi – opowieść o chińskiej księżniczce – bardzo go zainteresował, mimo że przed nim opery o Turandot pisali inni, choćby Danzi, Püttlingen, Bazzini, czy Rehbaum, a w 1917 roku odbyła się premiera *Turandot* Ferrucio Busoniego. Puccini nie przejmował się tym: *Zatem wkroczył Pan z Simonim na pole bitwy? Tylko odwagi!* – pisał do Adamiego w październiku 1920 roku. – *Niechaj natęży Pan umysł i serce, by stworzyć coś takiego, co przyprawi świat o łzy.*

FRAPUJĄCA BAJKA

Historia księżniczki, która kazała ścinać głowy ubiegającym się o nią młodzieńcom, pojawia się już w *Baśniach z tysiąca i jednej nocy*. Do literatury europejskiej wprowadził ją w XVIII w. wenecki komediopisarz Carlo Gozzi. Pucciniego zaciekawiła jednak nie tyle sama wartość *Turandot* Gozziego, co ogromny sukces tej sztuki w inscenizacji Maxa Reinhardta. Nie korzystał on zresztą z włoskiego oryginału, lecz ze swobodnego przekładu niemieckiego Friedricha Schillera. Autorzy libretta wykorzystali jedynie kilka elementów oryginalnej akcji, wprowadzili nowe postaci, przede wszystkim Liu. Nad wszystkim zaś – jak w przypadku wcześniejszych oper – czuwał Puccini,

do którego należało ostatnie słowo. *Wy zaś, jako że obaj jesteście wenecjaninami* – pisał do librecistów – *z Gozziego musicie uczynić rzecz nieco nowocześniejszą, dużo bardziej frapującą, no i złożoną.*

Puccini był pełen entuzjazmu, praca posuwała się szybko. Na Boże Narodzenie 1920 roku tekst aktu I był gotowy, osiem miesięcy później kompozytor skończył nad nim pracę. Potem tempo opadło, nie tylko z powodu podróży Pucciniego po Europie. W 1922 roku ogarnęło go wręcz zwątpienie, chciał nawet zwrócić honorarium wydawcy Ricordiemu, szukał innego tematu, myślał o historii słynnego czarodzieja Cagliostro. Ta zmiana nastrojów wynikała z rozbieżności zdań między nim a autorami libretta. Puccini skłaniał się do tego, by była to opera dwuaktowa, miał wątpliwości, czy potrzebny jest finałowy duet Turandot i Kalafa. Jego kolejne propozycje tekstowe odrzucał. *Musicie w nim osiągnąć stan najwyższego napięcia uczuciowego* – pisał do Adamiego i Simoniego. – *Wybuch miłości musi nastąpić tak, jakby gdzieś pośród rozkrzyczanych mas spadł nagle na ziemię lśniący meteoryt.*

ŚMIERTELNY ATAK

W czerwcu 1923 roku Puccini ostatecznie zaakceptował koncepcję trzyaktową i w następnych miesiącach doprowadził utwór do sceny śmierci Liu, a w lutym 1924 roku zakończył instrumentację aktu II i części aktu III. Pod koniec lata przedstawił *Turandot* Arturo Toscaniniemu, na którym opera wywarła ogromne wrażenie i ustalił datę prapremiery w La Scali na wiosnę 1925 roku, mimo że wciąż nie było sceny finałowej. Jej tekst kompozytor otrzymał niebawem. *Wiersze Simoniego są dobre* – napisał. – *Wydaje mi się, że są dokładnie takie, jakich potrzebuję, o jakich śniłem.* Nie wiadomo, czy tak sądził, czy zrozumiał, że musi się spieszyć. Od kilku miesięcy uskarżał się bowiem na uporczywe bóle gardła. Lekarz, który go badał, stwierdził zapalenie, zalecił wypoczynek i całkowite odrzucenie papierosów, jako że kompozytor od wczesnej młodości był nałogowym palaczem. Tonio, syn Pucciniego zwrócił się zaś do najwybitniejszych specjalistów we Włoszech i ich diagnoza okazała się okrutna: zaawansowany rak gardła, jedyną nadzieję mogłaby dać kuracja radiologiczna. Leczenie takie prowadziły kliniki w Berlinie oraz Brukseli i tę drugą wybrała rodzina Pucciniego.

Profesor Ledoux z Brukseli zaordynował sześciotygodniową kurację, gdy jednak zastrzyki nie dały pożądanych efektów, postanowił przeprowadzić operację.

I have always believed that Liu's death should be the final scene of *Turandot*, as it would make this work and its characters more human. Ending the opera in this way would be psychologically justified, with lesser focus on stylisations. On the other hand, when you want to stage a production in large open-air venues you cannot go into such details, particularly because the finale, composed by Franco Alfano, perfectly suits big open-air performances. The audience gets the impression of watching a great show.

The character of princess Turandot is central to my production. Her cloak becomes part of the Great Wall of China, for she is the wall, more of an institution than a person. The architectural outline of the stadium inspired me to build a spiral construction that will represent the Chinese wall. There will be light lines across certain areas of the pitch to create a pattern resembling Turandot's blood vessels.

I have deliberately overdrawn the world, the city and the characters and made them look petrified. The open space where the production is staged allows the construction of a strange city like this. Turandot's tyranny has drained the last drops of hope, love, colours and dreams from the people of Beijing. Everyone who touches the princess will turn into stone if they fail to answer the riddles. Calaf, Liu and Timur bring utterly different emotions to the dead and petrified Beijing. Will Calaf be able to spread his enthusiasm, passion and internal fire to everyone?

The opera is laced with really interesting twists of action. Puccini plays with it as if he were a true Hollywood screenwriter. When we begin to think that Turandot falls in love, we find that she is in fact being deceitful. When all the riddles are finally solved, and we are waiting for a happy ending, Calaf comes up with a new riddle, only to begin another game, in which the whole city will be entangled. The seemingly weakest Liu proves to be the strongest and capable of the ultimate sacrifice. The word *love* is spoken exactly when we expect the blow. This opera is a masterpiece in terms of structure! It is much more fascinating to discover the moments of tension and suspense than to look for psychological truth in the characters themselves. As a matter of fact, I look for contrasts in every work, as for me conflict is the very essence of theatre. With no conflict there is nothing to really electrify the audience.

Edited by: Jacek Marczyński

Rycina chińska | Chinese print | 1620-1650

MIŁOŚĆ UDERZA NAGLE JAK SPADAJĄCY METEORYT
LOVE CAN FALL ON PEOPLE SUDDENLY LIKE A METEORITE

JACEK MARCZYŃSKI

Ciągle myślę o Turandot – zanotował Giacomo Puccini w 1923 roku. – *Godzina za godziną, minuta za minutą. Wszystko, co dotąd napisałem, całą moją muzykę odbieram jak żart, który wcale mnie nie bawi. Czy to dobry znak? Mam nadzieję, że tak.* Praca nie była jednak łatwa, kompozytor przechodził huśtawkę nastrojów: od euforii do całkowitego zwątpienia. Potem musiał podjąć walkę z okrutnym losem. Niestety, przegrał, nie ukończywszy *Turandot*.

W 1919 roku, w kilka miesięcy po skomponowaniu ostatniego ogniwa *Tryptyku*, Puccini zaczął szukać pomysłu na kolejne dzieło. Nawiązał kontakt z dramaturgiem i krytykiem teatralnym, Renato Simonim, a potem zaproponował mu jako partnera Giuseppe Adamiego, który wcześniej dostarczył tekst *Jaskółki* oraz *Płaszcza* z *Tryptyku*. Pierwszym pomysłem nowej spółki była *Fanny* oparta na powieści *Oliver Twist* Dickensa, ale ten projekt kompozytor odrzucił. Za to drugi – opowieść o chińskiej księżniczce – bardzo go zainteresował, mimo że przed nim opery o Turandot pisali inni, choćby Danzi, Püttlingen, Bazzini, czy Rehbaum, a w 1917 roku odbyła się premiera *Turandot* Ferrucio Busoniego. Puccini nie przejmował się tym: *Zatem wkroczył Pan z Simonim na pole bitwy? Tylko odwagi!* – pisał do Adamiego w październiku 1920 roku. – *Niechaj natęży Pan umysł i serce, by stworzyć coś takiego, co przyprawi świat o łzy.*

FRAPUJĄCA BAJKA

Historia księżniczki, która kazała ścinać głowy ubiegającym się o nią młodzieńcom, pojawia się już w *Baśniach z tysiąca i jednej nocy*. Do literatury europejskiej wprowadził ją w XVIII w. wenecki komediopisarz Carlo Gozzi. Pucciniego zaciekawiła jednak nie tyle sama wartość *Turandot* Gozziego, co ogromny sukces tej sztuki w inscenizacji Maxa Reinhardta. Nie korzystał on zresztą z włoskiego oryginału, lecz ze swobodnego przekładu niemieckiego Friedricha Schillera. Autorzy libretta wykorzystali jedynie kilka elementów oryginalnej akcji, wprowadzili nowe postaci, przede wszystkim Liu. Nad wszystkim zaś – jak w przypadku wcześniejszych oper – czuwał Puccini,

do którego należało ostatnie słowo. *Wy zaś, jako że obaj jesteście wenecjaninami* – pisał do librecistów – *z Gozziego musicie uczynić rzecz nieco nowocześniejszą, dużo bardziej frapującą, no i złożoną.*

Puccini był pełen entuzjazmu, praca posuwała się szybko. Na Boże Narodzenie 1920 roku tekst aktu I był gotowy, osiem miesięcy później kompozytor skończył nad nim pracę. Potem tempo opadło, nie tylko z powodu podróży Pucciniego po Europie. W 1922 roku ogarnęło go wręcz zwątpienie, chciał nawet zwrócić honorarium wydawcy Ricordiemu, szukał innego tematu, myślał o historii słynnego czarodzieja Cagliostro. Ta zmiana nastrojów wynikała z rozbieżności zdań między nim a autorami libretta. Puccini skłaniał się do tego, by była to opera dwuaktowa, miał wątpliwości, czy potrzebny jest finałowy duet Turandot i Kalafa. Jego kolejne propozycje tekstowe odrzucał. *Musicie w nim osiągnąć stan najwyższego napięcia uczuciowego* – pisał do Adamiego i Simoniego. – *Wybuch miłości musi nastąpić tak, jakby gdzieś pośród rozkrzyczanych mas spadł nagle na ziemię lśniący meteoryt.*

ŚMIERTELNY ATAK

W czerwcu 1923 roku Puccini ostatecznie zaakceptował koncepcję trzyaktową i w następnych miesiącach doprowadził utwór do sceny śmierci Liu, a w lutym 1924 roku zakończył instrumentację aktu II i części aktu III. Pod koniec lata przedstawił *Turandot* Arturo Toscaniniemu, na którym opera wywarła ogromne wrażenie i ustalił datę prapremiery w La Scali na wiosnę 1925 roku, mimo że wciąż nie było sceny finałowej. Jej tekst kompozytor otrzymał niebawem. *Wiersze Simoniego są dobre* – napisał. – *Wydaje mi się, że są dokładnie takie, jakich potrzebuję, o jakich śniłem.* Nie wiadomo, czy tak sądził, czy zrozumiał, że musi się spieszyć. Od kilku miesięcy uskarżał się bowiem na uporczywe bóle gardła. Lekarz, który go badał, stwierdził zapalenie, zalecił wypoczynek i całkowite odrzucenie papierosów, jako że kompozytor od wczesnej młodości był nałogowym palaczem. Tonio, syn Pucciniego zwrócił się zaś do najwybitniejszych specjalistów we Włoszech i ich diagnoza okazała się okrutna: zaawansowany rak gardła, jedyną nadzieję mogłaby dać kuracja radiologiczna. Leczenie takie prowadziły kliniki w Berlinie oraz Brukseli i tę drugą wybrała rodzina Pucciniego.

Profesor Ledoux z Brukseli zaordynował sześciotygodniową kurację, gdy jednak zastrzyki nie dały pożądanych efektów, postanowił przeprowadzić operację.

INTRIGUING STORY

The story of a princess who ordered to behead young men paying court to her dates back to *One Thousand and One Nights*. It was introduced into European literature in the 18th Century by a Venetian comedy writer, Carlo Gozzi. Puccini became interested in the new production of his highly successful *Turandot*, by Max Reinhardt. Authors of the libretto made use of only a few elements of the original plot, and introduced new characters - first of all Liu.

Work on the opera was in full swing. The text of the first act was finished by Christmas, 1920; and eight months later, the composer completed work on the act. In 1922, Puccini was gripped with doubt, and he started to look for another idea for his libretto. This change resulted from the difference in opinion between Puccini and authors of the libretto. He leaned towards a two-act opera, and doubted whether the final duet of Turandot and Calàf was actually required in the libretto.

DEATH

In June, 1923, Puccini eventually accepted the concept of a three-act opera, and for the next months he composed the opera up to the point in which Liu dies. In February, 1924, the composer completed instrumentation of the whole act II and part of act III. By the end of the summer, he presented *Turandot* to Arturo Toscanini, who set the date of the premiere in La Scala for the summer of 1925, although the final scene of the libretto was not finished at that time. Puccini was about to receive the text of the final scene.

Puccini suffered from a persistent sore throat and was later diagnosed with advanced cancer. After the treatment and operation, the prognosis was optimistic. However, on November 28, 1924, his heartbeat became irregular and the next day at 4:00 AM Puccini died. Next to Puccini's bed were found 36 pages of the unfinished score.

A LONG WAY TO GO

Puccini composed nine operas before he started to compose *Turandot*. Every time he began work on a new one, he realized how old he was becoming, but from an artistic point of view, he never lost his talent. He perceived the progress in music as enriching the tradition. *Turandot* perfectly demonstrates such a way of thinking. *Turandot* comprises beautiful melodies, such as Calàf's aria *Nessun dorma*. On the other hand, the score

contains a lot of dissonance, bold harmonic solutions, and enchanting color effects. Instrumentation is original, and both wind and percussion instruments play a significant role in the libretto. Similar to Mussorgsky's *Boris Godunov*, extended and diversified choral scenes can be observed in *Turandot*.

Puccini's *Turandot* also sealed the final twilight of Verismo operas. Admittedly, although Puccini never identified with it, *La bohème* is considered as a masterpiece of this movement. In his search for daily matters constituting background for his works, Puccini always pursued poetic elements, thus characters in *Turandot* are rather one-dimensional. Their actions are driven by the desire for love. *Turandot* conveys a universal message, and exotic background is of secondary importance. Music refers to Chinese folklore, creating a truly unique atmosphere.

MYSTERIOUS TRISTAN

Before the premiere, authors had to decide on the final scene of the libretto. The scene of Liu's death was the last part completed by Puccini. Remaining were 36 more draft pages and at the moment of Turandot saying: *I know your name!* the composer put enigmatic words *poi Tristano* (*now Tristan*). Until this day, biographers and musicologists have been trying to interpret those words and understand in which context they related to Richard Wagner's drama.

Franco Alfano, recognized, yet less talented than Puccini, was assigned to complete Puccini's work. On April 25, 1926, during *Turandot*'s premiere in La Scala, after the scene of Liu's death, Arturo Toscanini interrupted the performance and stated: *At this point finishes the work uncompleted by the master, due to his death*. However, the version of *Turandot* with Alfano's final scene has become commonly presented in operas.

In 2001, Luciano Berio composed yet another ending of *Turandot*. His final scene is more interesting in respect to music and drama since it has overtones of Ravel and Strawiński's music. This version, presented at the Salzburg festival in 2002, was enthusiastically welcomed but the previous version still has been commonly performed.

Puccini's work had its premiere in 1932, in Warsaw. After World War II, the opera was mainly recognized in the Grand Theatre in Warsaw. Currently, Opera Wrocławska has decided to take up the challenge and present a new Polish version of *Turandot*.

Rycina chińska | Chinese print | 1250-1300

STRESZCZENIE LIBRETTA
A SUMMARY OF THE LIBRETTO

JACEK MARCZYŃSKI

AKT I

Przed cesarskim pałacem w Pekinie Mandaryn obwieszcza, że kolejny pretendent do ręki księżniczki Turandot, perski książę, nie odgadł trzech zagadek i zostanie stracony. Tłum, stłoczony u wejścia do Zakazanego Pałacu, skandując, by egzekucja odbyła się jak najszybciej, przewraca starego Timura. Towarzysząca starcowi Liu wzywa pomocy. Na jej wołanie odpowiada młodzieniec - książę Kalaf, w którym Timur rozpoznaje syna. Król Timur jest wciąż ścigany przez wrogów, którzy wypędzili go z ojczyzny.

Gdy straż przyprowadza perskiego księcia, tłum, wzruszony jego szlachetnością, błaga o litość dla niego. Księżniczka mimo wszystko nakazuje wykonanie egzekucji. Kalaf oczarowany urodą Turandot postanawia zdobyć jej rękę. Na próżno usiłują go powstrzymać ojciec, dostojnicy Ping, Pang i Pong oraz Liu. Dźwięk rytualnego gongu obwieszcza przystąpienie do konkursu Kalafa. Wszyscy sądzą, że księcia czeka śmierć.

AKT II

W pałacu Ping, Pong i Pang wspominają czasy, kiedy życie toczyło się spokojnym rytmem. Odkąd narodziła się Turandot, wciąż płynie krew. Mają oni jednak nadzieję, że miłość skruszy serce księżniczki i w państwie zapanuje pokój.

Przed pałacem tłum wita mędrców, dostojników i cesarza, który bezskutecznie próbuje namówić Kalafa, aby się wycofał. Mandaryn przypomina, iż ten, kto odgadnie trzy zagadki, zdobędzie rękę pięknej władczyni, jeśli ich nie rozwiąże - zginie. Turandot opowiada dzieje księżniczki Lou-Liong, którą dawno temu okrutnie potraktował barbarzyński najeźdźca. To jej krzywda jest mszczona obecnie.

Turandot zadaje pierwszą zagadkę, Kalaf zna poprawną odpowiedź, podaje rozwiązanie również dwóch następnych. Tłum wiwatuje, księżniczka nie może pogodzić się z przegraną i prosi ojca, by nie oddawał jej obcemu przybyszowi. Książę nie chce zdobyć Turandot wbrew jej woli i stawia warunek: jeśli do świtu odgadnie jego imię, może skazać go na śmierć.

AKT III

Ogród pałacowy nocą. Heroldowie przekazują rozkaz: nikomu nie wolno zasnąć, a kto zna imię księcia, musi je wyjawić pod groźbą śmierci. Pewny zwycięstwa Kalaf oczekuje świtu. Ping, Pong i Pang oferują mu piękne kobiety, bogactwo i sławę, byle wyjawił imię. On jednak odmawia.

Turandot postanawia poddać torturom Timura; Liu chcąc go ocalić oznajmia, że zna imię młodzieńca. Poddana mękom uparcie milczy. Zdumiona władczyni pyta, kto jej daje tyle siły. *Miłość* – odpowiada Liu, to dla niej warto oddać życie.

Kalaf postanawia pocałunkami skruszyć lód w sercu księżniczki. Turandot ulega uczuciu. Książę oddaje swój los w ręce ukochanej. Księżniczka wyznaje ojcu, że poznała imię cudzoziemca. Brzmi ono: Miłość.

ACT I

Outside the Imperial Palace in Peking, a mandarin announces that another suitor seeking to marry the princess Turandot, the Prince of Persia, failed to answer three riddles and is to be executed. The crowd gathered at the entrance to the Forbidden Palace, chanting for the execution to proceed, pushes to the ground the old Timur. Liu, who accompanies the old man, calls for help and is aided by a young man - prince Calàf, whom Timur recognizes as his son. King Timur is still being pursued by his enemies who expelled him from his country home.

When the Prince of Persia is led by the guards to his execution, the crowd, moved by his nobility, calls upon the princess to spare him. The princess however orders that the execution proceed. Calàf, transfixed by the Turandot's beauty, decides to win her hand. His father, three ministers Ping, Pang and Pong and Liu in vain attempt to discourage Calàf The sound of a ritual gong announces Calàf as a new suitor. Everybody fears that prince will face death.

ACT II

Inside the palace, Ping, Pong and Pang recollect the times when life followed its natural, calm course. They lament Turandot's bloody reign and hope that love will conquer her heart and restore peace.

Outside the palace, the crowd greets the wise men, dignitaries and the emperor who implores Calàf to withdraw his challenge, but to no avail. The mandarin reminds that whoever manages to solve three riddles will win the hand of a beautiful princess, if he fails to do so, he shall die. Turandot recounts the story of a princess Lou-Ling who was brutally treated by a barbarous invader. It is her harm that is being avenged now.

Turandot poses her first question to which Calàf knows the answer. He knows how to solve the next two riddles as well. The crows erupts in joy and the princess, failing to cope with her defeat, begs her father not to give her to the stranger. Refusing to marry Turandot against her will, the prince offers her a challenge of his own: if she can learn his name by dawn, he will forfeit his life.

ACT III

The Imperial Gardens by night. Heralds announce that, by order of the Princess, no one shall sleep and whoever knows the name of the prince shall reveal it on pain of death. Certain of his victory, Calàf awaits the dawn. Ping, Pong and Pang try to lure him with offers of beautiful women, wealth and glory if he reveals his identity but Calàf remains firm.

Turandot decides to torture Timur; Liu, attempting to save him, declares that she knows the stranger's identity. She is tortured but remains silent. Impressed by her fortitude, Turandot asks Liu about the source of her strength. *It is love*, she replies. *It is worth giving up your life in the name of love.*

Calàf hopes that kisses will soften the heart of the princess. Turandot is overwhelmed by the feeling. The prince places his fate in the hands of his beloved. The princess reveals to her father that she knows the stranger's name: it is Love.

realizatorzy, goście specjalni, soliści

Producers, Special Guests, Soloists

REALIZATORZY

PRODUCERS

TOMASZ SZREDER
Kierownictwo muzyczne, dyrygent
Music Direction, Conductor

MICHAŁ ZNANIECKI
Reżyseria i scenografia
Direction and Set Design

ELŻBIETA SZLUFIK-PAŃTAK
Choreografia
Choreography

GRZEGORZ PAŃTAK
Choreografia
Choreography

BOGUMIŁ PALEWICZ
Reżyseria świateł
Lighting Design

ANNA GRABOWSKA-BORYS
Przygotowanie chóru
Chorus Master

WOJCIECH SIUDMAK
Plakat
Poster

BASSEM AKIKI
Asystent dyrygenta
Assistant Conductor
Przygotowanie chóru dziecięcego
Children's chorus master

ZOFIA DOWJAT
Asystent reżysera i scenografa
Assistant Director and Set Designer

HANNA MARASZ
Asystent reżysera
Assistant Director

CZESŁAW PIETRZAK
Kostiumy - asystent
Costume - Assistant

MONIKA TROPPER
Asystent kierownika chóru
Assistant Chorus Master

SPECJALNI GOŚCIE OPERY WROCŁAWSKIEJ
SPECIAL GUESTSOF THE WROCŁAW OPERA

TURANDOT

GEORGINA LUKÁCS

Sopran | Soprano

Światowej sławy węgierska sopranistka. Edukację muzyczną rozpoczęła w Győr, gdzie w Konserwatorium Muzycznym studiowała grę na fortepianie, kompozycję oraz śpiew. Ukończyła także Konserwatorium P. Czajkowskiego w Moskwie. Zadebiutowała w Węgierskiej Operze Narodowej w Budapeszcie jako Leonora w *Trubadurze* G. Verdiego. Jej repertuar obejmuje główne role sopranowe w operach m.in.: *Bal maskowy, Traviata, Otello, Makbet* G. Verdiego, *Manon Lescaut, Turandot* G. Pucciniego, *Andrea Chénier* U. Giordano, *Norma* V. Belliniego. Występowała na największych scenach operowych świata, w tym m.in.: Metropolitan Opera House, Teatro alla Scala w Mediolanie, San Francisco Opera, Royal Opera House Covent Garden, Deutsche Oper Berlin, Toronto Opera, oraz podczas festiwali w Salzburgu i Edynburgu. Współpracuje z m.in.: J. Curą, R. Mutim, M. Viottim, L. Nuccim, S. Milnesem, G. Giacominim. Jednym z najbardziej spektakularnych wydarzeń w jej karierze był udział w 2001 r. w operach *Madama Butterfly* i *Tosca* G. Pucciniego, wystawionych dla wielotysięcznej publiczności w nowojorskim Central Park. Sezon 2008/2009 to występ w Wiener Staatsoper (*Nabucco* G. Verdiego) oraz w barcelońskim Liceu (*Turandot* G. Pucciniego).
Uhonorowana tytułem *Zasłużony Artysta* Republiki Węgierskiej (2003).

An internationally acclaimed opera star from Hungary. She started her musical education at the Györ Conservatoire. She also studied at the P. Tchaikovsky Conservatoire in Moscow. She made her debut as Leonora in *The Troubadour* by Verdi at the Hungarian National Opera in Budapest. Her operatic roles include leading soprano roles in *A Masked Ball, La Traviata, Otello, Macbeth* by G. Verdi, *Manon Lescaut, Turandot* by G. Puccini, *Andrea Chénier* by U. Giordano or *Norma* by V. Bellini. She has performed for the major opera houses, including Metropolitan Opera House, Teatro alla Scala in Milan, San Francisco Opera, Royal Opera House Covent Garden, Deutsche Oper Berlin, Salzburg and Edinburgh festivals. She has cooperated with J. Cura, R. Muti, M. Viotti, L. Nucci, S. Milnes and G. Giacomini. 2001 saw one of the most spectacular moments in her career: she sang in *Madame Butterfly* and *Tosca* by G. Puccini in front of thousands of people gathered in New York's Central Park. In 2008-2009 season she performed at the Wiener Staatsoper (*Nabucco* by G. Verdi) and the Liceo in Barcelona (*Turandot* by G. Puccini).
In 2003 Georgina Lukács was awarded the title of the *Distinguished Artist* of the Republic of Hungary.

KALAF | CALÁF

LUIS CHAPA

Tenor

Tenor urodzony w Meksyku. Ukończył Konserwatorium Universidad Autonoma de Coahuila. Stypendysta Royal Northern College of Music w Manchesterze. Półfinalista konkursu Cardiff Singer of the Word Competition, finalista Gianfranco Massini Credemi International Opera Competition w 2004 r. (Włochy).
Jego repertuar obejmuje główne partie tenorowe w operach *Aida, Don Carlos, Trubadur* G. Verdiego, *Tosca, Madama Butterfly, Turandot* G. Pucciniego, *Carmen* G. Bizeta, które wykonywał w teatrach operowych w Niemczech, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Holandii.
Jako solista występował na galach operowych z Liverpool Philharmonic Orchestra, Orkiestrą Filharmonii w Pampelunie oraz z BBC Concert Orchestra.
W tym sezonie zaśpiewa w Staatstheater w Wiesbaden oraz chorwackiej Operze Narodowej. Latem 2010 r. zadebiutuje w roli Erika (*Holender tułacz* R. Wagner) na Tiroler Festspiele Erl w Austrii pod dyrekcją Gustava Kuhna.

Born in Mexico. He graduated from the Conservatoire at the Universidad Autonoma de Coahuila. He was given a full scholarship by the Royal Northern College of Music in Manchester. Chapa was a semi-finalist of the prestigious Cardiff Singer of the World Competition and a finalist of the 2004 Gianfranco Massini Credemi International Opera Competition in Italy.
His roles include leading tenor roles in *Aida, Don Carlos, The Troubadour* G. Verdi, *Tosca, Madame Butterfly, Turandot* G. Puccini, *Carmen* G. Bizet for opera houses in Germany, Great Britain, Ireland, the Netherlands.
As a soloist he performed with Liverpool Philharmonic Orchestra, Pamplona Philharmonic Orchestra and BBC Concert Orchestra.
This season he has been sing at Staatstheater Wiesbaden and the Croatian National Opera. In summer 2010 he will make his debut as Erik (*The Flying Dutchman* by R. Wagner) under Gustav Kuhn at the Tiroler Festspiele Erl in Austria.

SPECJALNI GOŚCIE OPERY WROCŁAWSKIEJ
SPECIAL GUESTSOF THE WROCŁAW OPERA

KALAF | CALÁF

DAVID RIGHESCHI

Tenor

Tenor urodzony w Montevarchi (Włochy). Ukończył klasę śpiewu Paolo Washingtona. Zadebiutował w 2001 r. rolą Księcia Mantui w operze *Rigoletto* G. Verdiego w Teatrze Operowym w Bari. Laureat wielu nagród, w tym *Premio Del Pubblico* (w 2008 r.), *Trofeo La Fenice* oraz *Premio Iva Pacetti*.

W repertuarze posiada wiele ról z oper m.in. *Cyganeria, Tosca* G. Pucciniego, *Trubadur, Traviata* G. Verdiego, *Cyrulik sewilski* G. Rossiniego, *Borys Godunow* M. Musorgskiego, które kreował na scenach Grecji, Włoch, Niemiec i Wielkiej Brytanii. Współpracuje z wybitnymi dyrygentami, m.in.: Massimo Morelli, Carlo Magni, Thrassos Cavouras, Giovanni Bartoli, a od 2005 r. z Alanem Freilesem i Orkiestrą *Nuova Europa*. Od 2006 r. regularnie bierze udział w projekcie *Puccini E La Sua Lucca* w Lukce, będącym corocznym cyklem koncertów poświęconych muzyce G. Pucciniego.

Born in Montevarchi (Italy). He studied singing with Paolo Washington. In 2001 he made his operatic debut as the Duke of Mantua in *Rigoletto* by G. Verdi in Bari. A winner of many awards, including *Premio Del Pubblico* (2008), *Trofeo La Fenice* and *Premio Iva Pacetti*. David Righeschi's operatic roles include the roles in *La Bohéme, Tosca* G. Puccini, *The Troubadour (Il Trovatore), Traviata* G. Verdi, *The Barber of Seville (Il Barbiere di Siviglia)* G. Rossini, *Boris Godunov* M. Mussorgsky for opera companies in Greece, Italy, Germany and Great Britain. He has performed with such acclaimed conductors as Massimo Morelli, Carlo Magni, Thrassos Cavouras, Giovanni Bartoli. Since 2005 he has been co-operating with *Orchestra Nuova Europa*, conducted by Alan Freiles. Since 2006 he has appeared regularly in Puccini's native town of Lucca as part of the project *Puccini E La Sua Lucca*.

SOLIŚCI ŚPIEWACY | SOLOISTS

Soprany | Sopranos	Ewa Czermak | Aleksandra Kubas Evgeniya Kuznetsova | Aleksandra Lemiszka Anna Lichorowicz | Anastazja Lipert Joanna Moskowicz | Iwona Rutkowska Aleksandra Małowska | Ewa Vesin | Jolanta Żmurko
Mezzosoprany | Mezzo-sopranos	Barbara Bagińska | Anna Bernacka Dorota Dutkowska | Elżbieta Kaczmarzyk-Janczak Iryna Zhytynska
Tenory | Tenors	Łukasz Gaj | Andrzej Kalinin Ivan Kit | Edward Kulczyk Rafał Majzner | Aleksander Zuchowicz
Barytony | Baritones	Jarosław Bodakowski | Jacek Jaskuła Zygmunt Kryczka | Maciej Krzysztyniak Łukasz Rosiak
Basy | Basses	Wiktor Gorelikow | Damian Konieczek Piotr Wołosz | Janusz Zawadzki | Radosław Żukowski
Bas-baryton | Bass-baritone	Tomasz Rudnicki

ARTYŚCI GOŚCINNI | GUESTS

Soprany | Sopranos	Magdalena Barylak | Jana Doležilková Barbara Kubiak | Aleksandra Kurzak Georgina Lukács | Maja Słoniowska | Dorota Wójcik
Mezzosopran | Mezzo-soprano	Edyta Kulczak
Tenory | Tenors	Alexandru Badea | Rafał Bartmiński Krzysztof Bednarek | Luis Chapa | Steven Harrison | Karol Kozłowski John Horton Murray | Janusz Ratajczak David Righeschi | Arnold Rutkowski Marek Szymański | Paweł Wunder Mario Zhang | Adam Zdunikowski
Barytony | Baritones	Wojciech Dyngosz | Mariusz Godlewski Adam Kruszewski | Jerzy Mechliński Maciej Ogórkiewicz | Artur Ruciński Nabil Suliman | Bogusław Szynalski
Basy | Basses	Andrzej Klimczak | Piotr Miciński Janusz Monarcha | Piotr Nowacki | Wojciech Śmiłek
Kontratenor | Countertenor	Sebastian Kaniuk

Pedagog wokalny | Vocal Teacher	Ewa Czermak
Korepetytorzy solistów | Soloists' Coaches	Barbara Jakóbczak-Zathey* | Maria Rzemieniecka Justyna Skoczek | Olesya Tutova

* współpraca | cooperation

ORKIESTRA | ORCHESTRA

Koncertmistrz | Concert Master	Stanisław Czermak
Z-cy koncertmistrza Assistants Concert Master	Igor Solonenko Tomasz Stocki
I skrzypce | 1st Violin	Joanna Bryła | Karolina Cel Agata Krauz-San Martin | Michał Krzyżosiak Henryk Kozioł | Anna Majewska | Jan Szczerek Barbara Chruściel* | Dagmara Foryś*
II skrzypce | 2nd Violin	Ilona Borek | Katarzyna Łozowska Justyna Nawrat | Rafał Olszewski | Estera Piec Justyna Piękoś | Anna Szczerbińska | Andrzej Tom Radosław Bruliński* | Katarzyna Ślęzak*
Altówki | Violas	Andrzej Jakimowicz | Marek Kamiński Elżbieta Siedlecka | Andrzej Szykuła Barbara Żarejko | Romuald Żarejko Marianna Piecha* | Monika Samolczyk*
Wiolonczele | Cellos	Anna Dynda | Krystyna Marchel | Maciej Miłaszewicz Lidia Młodawska | Jakub Myślak | Dariusz Piecha Agnieszka Szykuła | Robert Stencel*
Kontrabasy | Double Basses	Dariusz Kaczorowski | Wiesław Kaczmarczyk Krzysztof Kafka | Ireneusz Szykuła
Fortepian / Klawesyn / Organy / Celesta Keyboard Instruments	Barbara Jakóbczak-Zathey* | Maria Rzemieniecka Justyna Skoczek | Olesya Tutova
Flety | Flutes	Małgorzata Danielewicz-Borzęcka Dorota Imienińska | Monika Ledwolorz Izabela Chudy | Tadeusz Witek
Oboje | Oboes	Krzysztof Olearczyk | Maciej Strasiński Konrad Wojtowicz
Rożek angielski | English Horn	Mirosław Wiącek
Klarnety | Clarinets	Mariusz Bałdyga | Rafał Dynda | Mateusz Maszyński Przemysław Polak | Jadwiga Rymarczuk
Saksofon | Saxophone	Sławomir Dudar*
Fagoty | Basoons	Dariusz Bator | Józef Czichy Andrzej Kuprianowicz | Tomasz Wieczorek
Waltornie | French Horns	Andrey Kontorin | Jerzy Porębski Krzysztof Proskień | Adam Szybiak Sławomir Trojanowski* | Sławomir Wagner Adam Wolny
Trąbki | Trumpets	Paweł Ficoń | Paweł Spychała Arkadiusz Tabiś | Mirosław Wenc
Puzony | Trombones	Jacek Makowski | Paweł Maliczowski | Fryderyk Mizerski Wiktor Rakowski | Grzegorz Rymarczuk
Tuba | Tuba	Grzegorz Pastuszka
Perkusja | Percussion	Karol Papała | Jarosław Paszko | Zbigniew Wojciechowski Bartłomiej Bindel* | Bartłomiej Dudek* | Magdalena Dudek*
Harfa | Harp	Magdalena Czopka | Bożena Trendewicz
Inspektor orkiestry | Orchestra Inspector	Wiktor Rakowski

* współpraca | cooperation

CHÓR | CHORUS

Kierownik chóru | Chorus Master	Anna Grabowska-Borys
Asystent kierownika chóru Assistant Chorus Master	Monika Tropper
Akompaniator chóru | Coach	Katarzyna Pawłowicz
Soprany | Sopranos	Alicja Grabowy | Ewa Jaskuła Agnieszka Józefczyk | Maria Kamyczek Katarzyna Kozdrowska-Kordyjak Kinga Krzywda | Beata Marciniak-Kozłowiecka Kinga Mazurkiewicz-Pala | Paulina Pobłocka Katarzyna Słowińska | Bronisława Sobierajska Katarzyna Szafarska | Małgorzata Walczyk-Cegiełkowska Beata Wiszniewska | Małgorzata Węgrzyn-Krzyżosiak
Alty | Altos	Urszula Czupryńska* | Beata Gąsior Jolanta Górecka | Joanna Grabowska-Piekarska Beata Kaczmarska-Staszak | Monika Kusz Jolanta Michalak-Lechowska | Ryszarda Nawdziun Ewa Wadyńska-Wąsikiewicz | Anna Wojciechowska
Tenory | Tenors	Iwan Andrynuk | Sławomir Baranowski Piotr Bunzler | Oleksandr Gerasymyuk Lesław Kijas | Marcin Klarman Robert Kopa | Łukasz Łukaszka Bolesław Słowiński | Wojciech Stasik
Basy | Basses	Andrzej Adrianowicz | Mieczysław Chodaczek Marek Ciepły | Marcin Grzywaczewski Marek Klimczak | Marek Kłosowski Marcelo San Martin | Jerzy Szlachcic
Inspektor chóru | Chorus Inspector	Katarzyna Słowińska

BALET | BALLET

Kierownik baletu | Ballet Master	Bożena Klimczak
Pedagog baletu | Teacher	Ałła Abesadze
Akompaniator baletu | Coach	Stanisław Gal
1 Tancerka | 1st Dancer	Nozomi Inoue
1 Tancerz | 1st Dancer	Sergii Oberemok
Soliści | Soloists	Oleksandr Apanasenko | Tomasz Kęczkowski Marta Kulikowska de Nałęcz | Piotr Oleksiak Paweł Oleksiak | Aleksandra Piotrowska Anna Szopa | Paulina Woś
Koryfeje | Coryphées	Dajana Al-Makosi | Kamila Dykta Anna Gancarz | Anatolij Ivanov Liliya Ivanova | Jarosław Józefczyk Neda Kalember | Zofia Knetki Konstantin Kushchenko | Łukasz Ożga Adam Piątek | Sylwia Piotrowicz

* współpraca | cooperation

Zespół | Corps de ballet	Aleksandra Fiet | Paula Krawczyk Magdalena Lis | Martyna Muskała | Monika Wyrębska
Inspektor baletu | Ballet Inspector	Paweł Oleksiak

KIEROWNICTWO TECHNICZNE | TECHNICAL CREW

Kierownik techniczny | Technical Manager	Henryk Lidtke
Kierownik zespołu pracowni dekoracji i kostiumów Decorations and Costumes Atelier Manager	Zbigniew Francuz
Kierownik magazynu kostiumów i garderobianych Storage (Costumes) and Dressing Room Manager	Krystyna Baros
Kierownik sekcji oświetlenia sceny | Stage Lighting Manager	Andrzej Matuszak
Kierownik sekcji akustycznej | Acoustics Manager	Jerzy Gałek
Asystent scenografa ds. technicznych Technical Assistant to Set Designer	Jan Romanowski
Kierownik pracowni malarskiej | Scenic Painting Manager	Elżbieta Kocowska
Kierownik pracowni krawieckiej męskiej Men's Costumes Atelier Manager	Waldemar Krawczyk
Kierownik pracowni krawieckiej damskiej Women's Costumes Atelier Manager	Zofia Dudek
Kierownik pracowni perukarskiej i charakteryzatorskiej Wigs and Makeup Atelier Manager	Grażyna Matuszak
Brygadzista pracowni modystycznej | Milliner Atelier	Maria Grzesiak
Brygadzista pracowni szewskiej | Shoes Atelier	Bogusław Nowicki
Zdjęcia | Photos	Marek Grotowski

Projekt | Design	Angelika Siwon
Opracowanie graficzne | Graphic design	Małgorzata Niciarz
Przygotowanie i druk | Desk Top Publishing	PUH SEMATA Sp. z o.o.
Wydawca | Published by	Opera Wrocławska 2010

Nakładem Opery Wrocławskiej

©Opera Wrocławska

SOLIŚCI ŚPIEWACY | SOLOISTS

Soprany | Sopranos	Ewa Czermak | Aleksandra Kubas Evgeniya Kuznetsova | Aleksandra Lemiszka Anna Lichorowicz | Anastazja Lipert Joanna Moskowicz | Iwona Rutkowska Aleksandra Małowska | Ewa Vesin | Jolanta Żmurko
Mezzosoprany | Mezzo-sopranos	Barbara Bagińska | Anna Bernacka Dorota Dutkowska | Elżbieta Kaczmarzyk-Janczak Iryna Zhytynska
Tenory | Tenors	Łukasz Gaj | Andrzej Kalinin Ivan Kit | Edward Kulczyk Rafał Majzner | Aleksander Zuchowicz
Barytony | Baritones	Jarosław Bodakowski | Jacek Jaskuła Zygmunt Kryczka | Maciej Krzysztyniak Łukasz Rosiak
Basy | Basses	Wiktor Gorelikow | Damian Konieczek Piotr Wołosz | Janusz Zawadzki | Radosław Żukowski
Bas-baryton | Bass-baritone	Tomasz Rudnicki

ARTYŚCI GOŚCINNI | GUESTS

Soprany | Sopranos	Magdalena Barylak | Jana Doležílková Barbara Kubiak | Aleksandra Kurzak Georgina Lukács | Maja Słoniowska | Dorota Wójcik
Mezzosopran | Mezzo-soprano	Edyta Kulczak
Tenory | Tenors	Alexandru Badea | Rafał Bartmiński Krzysztof Bednarek | Luis Chapa | Steven Harrison | Karol Kozłowski John Horton Murray | Janusz Ratajczak David Righeschi | Arnold Rutkowski Marek Szymański | Paweł Wunder Mario Zhang | Adam Zdunikowski
Barytony | Baritones	Wojciech Dyngosz | Mariusz Godlewski Adam Kruszewski | Jerzy Mechliński Maciej Ogórkiewicz | Artur Ruciński Nabil Suliman | Bogusław Szynalski
Basy | Basses	Andrzej Klimczak | Piotr Miciński Janusz Monarcha | Piotr Nowacki | Wojciech Śmiłek
Kontratenor | Countertenor	Sebastian Kaniuk

Pedagog wokalny | Vocal Teacher	Ewa Czermak
Korepetytorzy solistów | Soloists' Coaches	Barbara Jakóbczak-Zathey* | Maria Rzemieniecka Justyna Skoczek | Olesya Tutova

* współpraca | cooperation

ORKIESTRA | ORCHESTRA

Koncertmistrz | Concert Master	Stanisław Czermak
Z-cy koncertmistrza Assistants Concert Master	Igor Solonenko Tomasz Stocki
I skrzypce | 1st Violin	Joanna Bryła | Karolina Cel Agata Krauz-San Martin | Michał Krzyżosiak Henryk Kozioł | Anna Majewska | Jan Szczerek Barbara Chruściel* | Dagmara Foryś*
II skrzypce | 2nd Violin	Ilona Borek | Katarzyna Łozowska Justyna Nawrat | Rafał Olszewski | Estera Piec Justyna Piękoś | Anna Szczerbińska | Andrzej Tom Radosław Bruliński* | Katarzyna Ślęzak*
Altówki | Violas	Andrzej Jakimowicz | Marek Kamiński Elżbieta Siedlecka | Andrzej Szykuła Barbara Żarejko | Romuald Żarejko Marianna Piecha* | Monika Samolczyk*
Wiolonczele | Cellos	Anna Dynda | Krystyna Marchel | Maciej Miłaszewicz Lidia Młodawska | Jakub Myślak | Dariusz Piecha Agnieszka Szykuła | Robert Stencel*
Kontrabasy | Double Basses	Dariusz Kaczorowski | Wiesław Kaczmarczyk Krzysztof Kafka | Ireneusz Szykuła
Fortepian / Klawesyn / Organy / Celesta Keyboard Instruments	Barbara Jakóbczak-Zathey* | Maria Rzemieniecka Justyna Skoczek | Olesya Tutova
Flety | Flutes	Małgorzata Danielewicz-Borzęcka Dorota Imienińska | Monika Ledwolorz Izabela Chudy | Tadeusz Witek
Oboje | Oboes	Krzysztof Olearczyk | Maciej Strasiński Konrad Wojtowicz
Rożek angielski | English Horn	Mirosław Wiącek
Klarnety | Clarinets	Mariusz Bałdyga | Rafał Dynda | Mateusz Maszyński Przemysław Polak | Jadwiga Rymarczuk
Saksofon | Saxophone	Sławomir Dudar*
Fagoty | Basoons	Dariusz Bator | Józef Czichy Andrzej Kuprianowicz | Tomasz Wieczorek
Waltornie | French Horns	Andrey Kontorin | Jerzy Porębski Krzysztof Proskień | Adam Szybiak Sławomir Trojanowski* | Sławomir Wagner Adam Wolny
Trąbki | Trumpets	Paweł Ficoń | Paweł Spychała Arkadiusz Tabiś | Mirosław Wenc
Puzony | Trombones	Jacek Makowski | Paweł Maliczowski | Fryderyk Mizerski Wiktor Rakowski | Grzegorz Rymarczuk
Tuba | Tuba	Grzegorz Pastuszka
Perkusja | Percussion	Karol Papała | Jarosław Paszko | Zbigniew Wojciechowski Bartłomiej Bindel* | Bartłomiej Dudek* | Magdalena Dudek*
Harfa | Harp	Magdalena Czopka | Bożena Trendewicz
Inspektor orkiestry | Orchestra Inspector	Wiktor Rakowski

* współpraca | cooperation

CHÓR | CHORUS

Kierownik chóru | Chorus Master	Anna Grabowska-Borys
Asystent kierownika chóru Assistant Chorus Master	Monika Tropper
Akompaniator chóru | Coach	Katarzyna Pawłowicz
Soprany | Sopranos	Alicja Grabowy | Ewa Jaskuła Agnieszka Józefczyk | Maria Kamyczek Katarzyna Kozdrowska-Kordyjak Kinga Krzywda | Beata Marciniak-Kozłowiecka Kinga Mazurkiewicz-Pala | Paulina Pobłocka Katarzyna Słowińska | Bronisława Sobierajska Katarzyna Szafarska | Małgorzata Walczyk-Cegiełkowska Beata Wiszniewska | Małgorzata Węgrzyn-Krzyżosiak
Alty | Altos	Urszula Czupryńska* | Beata Gąsior Jolanta Górecka | Joanna Grabowska-Piekarska Beata Kaczmarska-Staszak | Monika Kusz Jolanta Michalak-Lechowska | Ryszarda Nawdziun Ewa Wadyńska-Wąsikiewicz | Anna Wojciechowska
Tenory | Tenors	Iwan Andrynuk | Sławomir Baranowski Piotr Bunzler | Oleksandr Gerasymyuk Lesław Kijas | Marcin Klarman Robert Kopa | Łukasz Łukaszka Bolesław Słowiński | Wojciech Stasik
Basy | Basses	Andrzej Adrianowicz | Mieczysław Chodaczek Marek Ciepły | Marcin Grzywaczewski Marek Klimczak | Marek Kłosowski Marcelo San Martin | Jerzy Szlachcic
Inspektor chóru | Chorus Inspector	Katarzyna Słowińska

BALET | BALLET

Kierownik baletu | Ballet Master	Bożena Klimczak
Pedagog baletu | Teacher	Ałła Abesadze
Akompaniator baletu | Coach	Stanisław Gal
1 Tancerka | 1st Dancer	Nozomi Inoue
1 Tancerz | 1st Dancer	Sergii Oberemok
Soliści | Soloists	Oleksandr Apanasenko | Tomasz Kęczkowski Marta Kulikowska de Nałęcz | Piotr Oleksiak Paweł Oleksiak | Aleksandra Piotrowska Anna Szopa | Paulina Woś
Koryfeje | Coryphées	Dajana Al-Makosi | Kamila Dykta Anna Gancarz | Anatolij Ivanov Liliya Ivanova | Jarosław Józefczyk Neda Kalember | Zofia Knetki Konstantin Kushchenko | Łukasz Ożga Adam Piątek | Sylwia Piotrowicz

* współpraca | cooperation

Zespół | Corps de ballet	Aleksandra Fiet | Paula Krawczyk Magdalena Lis | Martyna Muskała | Monika Wyrębska
Inspektor baletu | Ballet Inspector	Paweł Oleksiak

KIEROWNICTWO TECHNICZNE | TECHNICAL CREW

Kierownik techniczny | Technical Manager	Henryk Lidtke
Kierownik zespołu pracowni dekoracji i kostiumów Decorations and Costumes Atelier Manager	Zbigniew Francuz
Kierownik magazynu kostiumów i garderobianych Storage (Costumes) and Dressing Room Manager	Krystyna Baros
Kierownik sekcji oświetlenia sceny | Stage Lighting Manager	Andrzej Matuszak
Kierownik sekcji akustycznej | Acoustics Manager	Jerzy Gałek
Asystent scenografa ds. technicznych Technical Assistant to Set Designer	Jan Romanowski
Kierownik pracowni malarskiej | Scenic Painting Manager	Elżbieta Kocowska
Kierownik pracowni krawieckiej męskiej Men's Costumes Atelier Manager	Waldemar Krawczyk
Kierownik pracowni krawieckiej damskiej Women's Costumes Atelier Manager	Zofia Dudek
Kierownik pracowni perukarskiej i charakteryzatorskiej Wigs and Makeup Atelier Manager	Grażyna Matuszak
Brygadzista pracowni modystycznej | Milliner Atelier	Maria Grzesiak
Brygadzista pracowni szewskiej | Shoes Atelier	Bogusław Nowicki
Zdjęcia | Photos	Marek Grotowski

Projekt | Design	Angelika Siwon
Opracowanie graficzne | Graphic design	Małgorzata Niciarz
Przygotowanie i druk | Desk Top Publishing	PUH SEMATA Sp. z o.o.
Wydawca | Published by	Opera Wrocławska 2010

Nakładem Opery Wrocławskiej

©Opera Wrocławska

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

DOLNY ŚLĄSK

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

TAURON
POLSKA ENERGIA

OFICJALNY PARTNER SEZONU OPERY WROCŁAWSKEJ
AN OFFICIAL PATRON OF WROCŁAW OPERA SEASON

MECENAT | PATRONAGE

DOLNY ŚLĄSK
INSTYTUCJA KULTURY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa

kandydat
wrocław
europejska stolica kultury
2016

SPONSORZY SREBRNI | SILVER SPONSORS

HOCHTIEF
POLSKA

trade trans®

SPONSORZY BRĄZOWI | BRONZE SPONSORS

DOLNOŚLĄSKA
SPÓŁKA GAZOWNICTWA

ZETKAMA

PAK
Energia dla Ciebie

elpak

PAK SERWIS
PRZEDSIĘBIORSTWO REMONTOWE

SPONSORZY | SPONSORS

konsalnet

Qubus Hotel ★★★★ WROCŁAW

GALERIA DOMINIKAŃSKA WROCŁAW

Scandic WROCŁAW

GreenHouse Restaurant & Bar

PATRONI MEDIALNI | MEDIA PATRONAGE

RMF Classic

INTERIA.PL

RZECZPOSPOLITA

rp.pl

TVP WROCŁAW

Forbes

POLSKA THE TIMES Gazeta WROCŁAWSKA

empik.com

MAESTRO www.maestro.net.pl

pik wroclaw.pl

THE VISITOR www.thevisitor.pl BEZPŁATNE PRZEWODNIKI

GO JEST GRAĆ

WROCŁAWIANIN

kulturaonline.pl

Rezydencja Borek

W harmonii z otoczeniem

TERMIN REALIZACJI IV KWARTAŁ 2010

tel. 71 372 50 00

www.rezydencjaborek.com

pd PROFIT Development S.A.

bezpiecznie, nowocześnie, komfortowo

ZE ZBIORÓW Instytutu Teatralnego

45 międzynarodowy festiwal

dyrektor generalny
Andrzej Kosendiak
dyrektor artystyczny
Paul McCreesh

wratislaviacantans

WROCŁAW 4-12.09.2010

Collegium Vocale Gent

Philippe Herreweghe

Capriccio Stravagante

Marc Minkowski

Gabrieli Consort & Players

Akademie für Alte Musik Berlin

www.wratislaviacantans.pl

trade trans®

twój sukces
nasza logistyka

Droga od producenta
do zadowolonego klienta
jest długa – my ją skracamy.
Skorzystaj z naszej wiedzy oraz
centrów logistycznych, terminali
przeładunkowych, magazynów
i składów celnych.
www.tradetrans.pl

MECENAS KULTURY

DWUTYGODNIK
ruch muzyczny

Najstarsze polskie czasopismo poświęcone muzyce poważnej
Recenzje koncertów i przedstawień operowych, recenzje płyt
Relacje z festiwali i konkursów, krajowych i zagranicznych
Artykuły o sprawach nurtujących środowisko muzyczne
Artykuły o pedagogice muzycznej i upowszechnieniu muzyki
Materiały historyczne

„Ruch Muzyczny" jest dwutygodnikiem, wychodzi 26 razy w roku,
do nabycia w salonach Empiku, księgarniach muzycznych,
w filharmoniach i teatrach operowych oraz w prenumeracie

www.ruchmuzyczny.pl

CENTRUM POŁUDNIOWE
POŁUDNIOWE KLIMATY

MIESZKANIA Z POTENCJAŁEM

Centrum Twojego życia

- nowo powstające założenie urbanistyczne CENTRUM POŁUDNIOWE
- doskonała inwestycja kapitału
- duży wybór mieszkań i apartamentów
- promocyjny cennik do 31 lipca 2010 r.

Zapraszamy do biura sprzedaży na terenie inwestycji: Wrocław, ul.Gwiaździsta 36

GP-INVESTMENTS SP. Z O.O.

tel.+48 71 729 79 79, +48 71 729 55 97
www.centrumpoludniowe.com.pl

WYŁĄCZNY PRZEDSTAWICIEL
PANORAMA NIERUCHOMOŚCI
www.panorama.wroc.pl

II. FESTIWAL OPERY WSPÓŁCZESNEJ
1 – 17 X 2010

PROGRAM

PT | SO 1 X 2010 2 X 2010	POLSKIE PRAWYKONANIE **LEGENDY O ŚWIĘTEJ MARYI** BOHUSLAV MARTINU KOPRODUKCJA Z NARODNI DIVADLO W PRADZE
WT 5 X 2010	**ESTER, HAGITH** PRASQUAL, KAROL SZYMANOWSKI
CZW 7 X 2010	**MATKA CZARNOSKRZYDŁYCH SNÓW** HANNA KULENTY
PT 8 X 2010	**KRÓL ROGER** KAROL SZYMANOWSKI
SO 9 X 2010	**RAJ UTRACONY** KRZYSZTOF PENDERECKI
ND 10 X 2010	**CHOPIN** GIACOMO OREFICE SPEKTAKL W RAMACH ROKU CHOPINOWSKIEGO TOWARZYSZĄCY II FESTIWALOWI OPERY WSPÓŁCZESNEJ
WT 12 X 2010	**ZAGŁADA DOMU USHERÓW** PHILIP GLASS SPEKTAKL GOŚCINNY TEATR WIELKI - OPERA NARODOWA
SO | ND 16 X 2010 17 X 2010	PRAPREMIERA ŚWIATOWA **LA LIBERTÁ CHIAMA LA LIBERTÁ** EUGENIUSZ KNAPIK 3RD PART OF TRILOGY „THE MINDS OF HELENA TROUBLEYN"

OPERA WROCŁAWSKA | UL. ŚWIDNICKA 35 | WROCŁAW
TEL. 71 370 88 80 | TEL. / FAX 71 370 88 81 | OPERA@OPERA.WROCLAW.PL
WWW.OPERA.WROCLAW.PL

Nasza energia tworzy przyszłość

TAURON
POLSKA ENERGIA

Przyłącz się do nas!

www.tauron-pe.pl

OPERA WROCŁAWSKA | UL. ŚWIDNICKA 35 | WROCŁAW
TEL. 71 370 88 80 | TEL. / FAX 71 370 88 81

SEKRETARIAT@OPERA.WROCLAW.PL | OPERA@OPERA.WROCLAW.PL
WWW.OPERA.WROCLAW.PL